

УДК 35.085:[81'271+316.61]

DOI <https://doi.org/10.32782/2786-5681-2024-2.12>

Тетяна ДРОЗД

кандидат педагогічних наук, декан факультету публічного управління, соціальних та природничих наук, Комунальний заклад вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти»

drozdtm0173@gmail.com

ORCID: 0000-0001-9054-771X

Світлана ЖАРАЯ

доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління та адміністрування, Комунальний заклад вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти»

paika2018@gmail.com

ORCID: 0000-0002-1829-1673

Юлія НІКОЛАЄЦЬ

здобувачка освіти за рівнем вищої освіти «магістр» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», Комунальний заклад вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти»

nikolayetsyulia@gmail.com

ORCID: 0009-0001-4859-9898

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНА І СОЦІОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Анотація. Стаття має на меті надати теоретичне обґрунтування особливостей соціолінгвістичної та соціокультурної компетентності, довести їх важливість у процесі як організації публічними службовцями міжнародної співпраці, так і час фахової підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності «Публічне управління та адміністрування».

Методологію дослідження склали методи наукового пізнання, аналітичної обробки інформації й системного аналізу. З огляду на Європейську довідкову рамку ключових компетентностей для навчання протягом життя, потрактовано поняття, які розкривають сутнісний зміст лінгвістичної, соціальної, культурної компетентностей. Встановлено, що зазначені концептуальні положення знаходять відображення у вітчизняній нормативно-правовій базі, у науково-методичному доробку з питань розроблення стандартів вищої освіти, у чинних локальних документах щодо професійної діяльності публічних службовців та освітньо-професійних програмах вищої освіти.

Потрактовано понятійно-термінологічний апарат дослідження, виокремлено компоненти соціолінгвістичної компетентності й акцентовано увагу на необхідності розуміння соціальної стратифікації мови, що забезпечує регуляцію взаємин між представниками різних соціальних статусів, поколінь, статей, національностей, регіонального походження, професійної належності тощо. Закцентовано увагу на важливості невербальних засобів комунікації, значення яких може суттєво різнитися в окремих національних і соціальних групах. У контексті характеристики «соціокультурної компетентності» введено поняття фонових знань комунікантів, тобто розуміння і транслювання відомостей культурного, матеріально-історичного, географічного характеру, уявлення про побут, традиції, звичаї тощо.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше представлено компоненти соціолінгвістичної і соціокультурної компетентності як інтегровані в цілісну систему розвитку комунікативної компетентності публічних службовців та здобувачів фахової вищої освіти.

На підставі теоретичного аналізу надано рекомендації щодо розвитку зазначених компетентностей під час навчання у закладі вищої освіти.

Висновки. Комунікативна, зокрема соціолінгвістична й соціокультурна компетентність публічного управління синтезує в собі загальну культуру та її специфічні прояви у професійній управлінській діяльності. Очікуваним результатом набуття компетентності має бути функційність мовця, усвідомлення й відображення у мовленнєвій практиці взаємозв'язку між мовою, культурою, явищами соціальної дійсності, налагодження конструктивної міжкультурної комунікації.

Належна увага до розвитку соціолінгвістичної та соціокультурної компетентності публічних управлінців, починаючи з фахової освіти, дозволить підвищити рівень професійності й надасть можливість реалізувати себе в якості професіонала зокрема й у галузі міжнародної співпраці, що є вкрай необхідним для України в період війни й повоєнного відновлення.

Ключові слова: компетентність, комунікативна компетентність, соціолінгвістична компетентність, соціокультурна компетентність, публічні службовці, заклади вищої освіти, здобувачі освіти.

Tetiana DROZD

Candidate of Pedagogical Sciences, Acting Dean of the Faculty of Public Administration, Social and Natural Sciences, Public Higher Educational Establishment "Vinnytsia Academy of Continuing Education"
drozdtm0173@gmail.com

ORCID: 0000-0001-9054-771X

Svitlana ZHARAYA

Doctor of Public Administration, Professor, Professor at the Department of Management and Administration, Public Higher Educational Establishment "Vinnitsa Academy of Continuing Education"
nauka2018@gmail.com

ORCID: 0000-0002-1829-1673

Yuliia NIKOLAIETS

Master's Degree Student, Specialty 281 "Public Management and Administration", Public Higher Educational Establishment "Vinnitsa Academy of Continuing Education"
nikolayetsyulia@gmail.com

ORCID: 0009-0001-4859-9898

SOCIOLINGUISTIC AND SOCIOCULTURAL COMPETENCE OF PUBLIC SERVANTS

Abstract. This article aims to provide a theoretical foundation for the features of sociolinguistic and sociocultural competence and to demonstrate their significance in the organization of international cooperation by public servants and in the professional training of higher education students specializing in "Public Administration".

The research methodology includes methods of scientific cognition, analytical information processing, and systems analysis. Based on the European Reference Framework for Key Competences for Lifelong Learning, the study analyzes concepts that reveal the essential content of linguistic, social, and cultural competencies. The research shows that these conceptual principles are reflected in the national regulatory framework, scientific and methodological work on the development of higher education standards, current local documents related to the professional activities of public servants, and educational programs in higher education.

The study clarifies the conceptual and terminological framework, identifies the components of sociolinguistic competence, and emphasizes the need to understand the social stratification of language, which regulates relationships between representatives of different social statuses, generations, genders, nationalities, regional origins, and professional affiliations. The analysis highlights the importance of non-verbal communication means, whose significance can vary significantly among different national and social groups. In discussing "sociocultural competence," the study introduces the concept of communicators' background knowledge, which includes understanding and transmitting information of cultural, material-historical, and geographical nature, as well as knowledge of everyday life, traditions, and customs.

The scientific novelty of this work lies in presenting the components of sociolinguistic and sociocultural competence as integrated into a holistic system for developing communicative competence in public servants and higher education students.

Based on the theoretical analysis, the study provides recommendations for developing these competencies during higher education training.

Conclusions. The communicative competence of a public manager, particularly sociolinguistic and sociocultural competence, synthesizes general culture and its specific manifestations in professional administrative activities. The expected outcome of acquiring competence includes functional language use, awareness, and reflection in speech practices of the interconnection between language, culture, and social reality, as well as establishing constructive intercultural communication.

Paying appropriate attention to the development of sociolinguistic and sociocultural competence in public managers, starting from professional education, will enhance professionalism and enable them to succeed as professionals, particularly in the field of international cooperation, which is critically important for Ukraine during the war and post-war recovery.

Key words: competence, communicative competence, sociolinguistic competence, sociocultural competence, public servants, higher education institutions, students.

Постановка проблеми. Професійна діяльність публічних службовців є комунікативною за своєю сутністю, адже переважну частину робочого часу займають контакти з метою

налагодження взаємодії з колегами, відвідувачами, іншими інституціями, організація роботи підлеглих, створення атмосфери співпраці, нетворкінгу тощо. Разом із тим завдання

публічного службовця полягає не лише в ініціюванні ділового спілкування. Вирішальне значення в управлінні має здатність адекватно сприймати дійсність, бачити реальні проблеми, формулювати цілі, ставити завдання й організувати працівників для їх вирішення.

В умовах війни в Україні, гострої необхідності підтримання ефективної діяльності установ/організацій/підприємств, зміцнення міжнародної співпраці й пошуку інвесторів задля розбудови нашої країни, питання вивчення і врахування впливу комунікативних соціолінгвістичних та соціокультурних факторів набуває особливого значення як у професійній діяльності публічних службовців, так само і в підготовці здобувачів вищої освіти відповідної спеціальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У науковому доробку вітчизняних і зарубіжних дослідників питанням соціолінгвістичної та соціокультурної компетентності приділено увагу. Основи теорії комунікації та її складники викладені в працях Ф. Бацевича, Г. Почепцова, О. Селіванової. Комунікативна компетентність публічних службовців перебуває у полі розгляду О. Висоцької, Н. Демедишиної, С. Денисюк, Н. Драгомирецької, В. Дрешпака, Л. Ладонько, Л. Литвинової, Є. Романенка, С. Хаджирадевої та ін.

Всесвітньо відомі мовознавці Ф. Буслаєв, І. Гердер, В. фон Гумбольдт, О. Потебня, Е. Сепір та Б. Уорф заклали підґрунтя лінгвокультурологічного підходу до вивчення мови, установивши безпосередню взаємопов'язаність мови й культури, що доводить важливість соціолінгвістичної та соціокультурної компетентності в процесі комунікації. Проблематику соціолінгвістичної компетентності як складової професійної компетентності розглядають сучасні вітчизняні дослідники Л. Кравчук, Л. Смірнова, С. Шандрук. На соціокультурному аспекті навчання мов наголошує І. Воробйова, оскільки міжкультурному спілкуванню сприяє не лише знання мови, а також засвоєння культури, норм і стереотипів поведінки, закорінені в національних традиціях і звичаях [3].

Разом із тим, розширення міжнародних зв'язків у сучасних умовах все більше актуалізує питання соціолінгвістичної та соціокультурної компетентності публічних службовців, необхідність відповідної підготовки здобувачів вищої освіти.

Мета статті – надати теоретичне обґрунтування особливостей соціолінгвістичної та соціокультурної компетентності, довести їх важливість у процесі організації публічними службовцями міжнародної співпраці й, відповідно, фахової підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності «Публічне управління та адміністрування».

Виклад основного матеріалу. Комунікативна компетентність одностайно визнається у світі серед ключових компетентностей особистості. Проте йдеться не лише про спілкування в однорідному мовному середовищі. В оновленій Європейській довідковій рамці ключових компетентностей для навчання протягом життя, прийнятій у 2018 році, зазначені: грамотність; багатомовна компетентність; математична компетентність та компетентність з науки, технологій і техніки; цифрова компетентність; особистісна, соціальна компетентність та вміння вчитися; громадянська компетентність; підприємницька компетентність; культурна обізнаність і самовираження [1].

Потракуємо понятійний зміст тих компетентностей, які надалі увійдуть у поле нашого розгляду.

Грамотність – це здатність ідентифікувати, розуміти, висловлювати, створювати та інтерпретувати поняття, почуття, факти та думки (в усній та письмовій формі). Вона передбачає також здатність спілкування, ефективного налагодження контактів з іншими. Ця компетентність стосується навчання та спілкування рідною мовою та/або офіційною мовою країни чи регіону, де мешкає особа.

Багатомовна компетентність визначає здатність ефективно використовувати для спілкування різні мови. Вона транслює основні показники грамотності й базується на здатності розуміти, висловлювати та інтерпретувати поняття, почуття, факти й думки усно і письмово (слухати, говорити, читати та писати) у відповідному діапазоні соціальних та культурних контекстів відповідно до бажань або потреб особистості.

Особистісна, соціальна компетентність та вміння вчитися є здатністю міркувати, мати власну позицію, ефективно управляти часовими та інформаційними ресурсами, спроможністю до саморозвитку й встановлення соціальних зв'язків. Ця компетентність передбачає також

здатність орієнтуватися й діяти в ситуації невідомості, вміння опанувати нові знання й навички, підтримувати фізичне та емоційне здоров'я, співпереживати, створювати підтримуюче інклюзивне середовище, конструктивно вирішувати конфліктні ситуації.

Культурна обізнаність та самовираження передбачає розуміння й повагу до того, як ідеї та зміст творчо виражаються та комунікуються у різних культурах, засобами різних культурних форм і галузей мистецтва.

Важливо, що такі концептуальні положення знаходять відображення у вітчизняній нормативно-правовій базі, у науково-методичному доробку. До прикладу, в Методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів вищої освіти (а ми будемо надалі говорити про фахову освіту майбутніх публічних службовців), затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 №600 (у редакції від 30.04.2020) [5] серед інших зазначені й такі загальні компетентності, як:

- здатність спілкуватися іноземною мовою;
- цінування та повага різноманітності та мультикультурності;
- здатність працювати в міжнародному контексті.

Чи враховуються ці рекомендації у чинних документах? Так, у Стандарті вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» [6] серед загальних компетентностей виокремлені:

ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

ЗК06. Здатність до професійного спілкування іноземною мовою.

Щодо спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, до поля нашого розгляду дотичні:

СК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

СК05. Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями та налагоджувати ефективні комунікації з ними.

СК10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

У нормативному змісті підготовки здобувачів вищої освіти конкретизується вимога: спілкуватися іноземною мовою на професійну тематику.

Зауважимо, наведений у Стандарті перелік компетентностей і результатів навчання не є вичерпним. Заклади вищої освіти, маючи академічну автономію, можуть зазначати додаткові вимоги до компетентностей здобувачів освіти при формуванні освітніх програм.

З огляду на необхідність вдосконалення існуючих та пошуку нових міжнародних партнерств під час воєнного стану й подальшого відновлення України, розуміємо значущість акцентування уваги не лише на розвитку комунікативної компетентності публічних службовців в цілому, а також безпосередньо на їхній соціолінгвістичній та соціокультурній компетентності.

Важливо зазначити, що це питання не оминають увагою локальні документи, які регламентують діяльність публічних службовців. До прикладу, цитуємо п. 3 розділу V Кодексу етичної поведінки посадової особи місцевого самоврядування Вінницької міської ради: «Посадові особи Вінницької міської ради повинні дотримуватися встановленого протоколу у відносинах з представниками органів влади іноземних держав, міжнародних організацій, іноземних установ» [4].

Все вищезазначене обумовлює актуальність питання розвитку соціолінгвістичної та соціокультурної компетентності публічних управлінців та здобувачів вищої освіти відповідної спеціальності як у теоретичній, так і в практичній площині.

Вихідним пунктом для аналізу змісту й структури соціокультурної та соціолінгвістичної компетенції є комунікація – цілеспрямований процес передавання інформації або обміну нею між двома й більше мовцями. Саме тому ці феномени науковці обґрунтовують як структурні елементи більш складного, системного утворення – комунікативної компетентності, у структурі якої, на основі різних підходів, окрім названих, виділяють такі складники, як: лінгвістичний, дискурсивний, стратегічний.

Лінгвістична компетентність розглядається дослідниками як здатність розуміти й продукувати необмежену кількість правильних мовних одиниць (слів, словосполучень, речень) за

допомогою засвоєних мовних знаків і способів їх поєднання. Вона стосується насамперед володіння рідною мовою й охоплює всі розділи мовознавства (лексику, фонетику, орфоєпію, граматику, орфографію, синтаксис, пунктуацію).

Поняття «соціальна компетентність», на думку І. Зарубінської, стосується різних сфер діяльності людини: соціальної, навчальної, професійної. Це «складна, інтегративна характеристика особистості, сукупність певних якостей, здібностей, соціальних знань і вмінь, переживань, ціннісних орієнтацій, переконань, що сприяють активній взаємодії із суспільством, налагодженню контактів з різними групами та особами, участі у соціально значущих проєктах, продуктивному виконанню різних соціальних ролей» [2, с. 10]. За визначенням С. Шестопалової, це здатність особистості обирати адекватний засіб здійснення комунікації в залежності від умов і цілей конкретної ситуації спілкування, будувати висловлювання відповідно до комунікативного наміру учасників спілкування [7, с. 137].

Соціолінгвістична компетентність віддзеркалює функційні та соціальні характеристики використання мови, здатність вибору й використання адекватних мовних формул і засобів для реалізації мети у конкретній ситуації спілкування, виконання соціальних ролей учасників комунікації. Вона стосується і рідної мови, й іншомовного спілкування, адже передбачає розуміння й використання лінгвістичних маркерів соціальних стосунків. До соціолінгвістичних відносять мовні засоби, які виражають:

- обмін інформацією, власним баченням, побажаннями;
- пропозицію та згоду щодо спільних дій;
- презентацію своєї позиції, доведення її слушності;
- вираження думок та оцінок певної ситуації, висловлення згоди/незгоди з партнером;
- з'ясування думки партнера по комунікації;
- оцінку фактів та ситуацій;
- вираження емоцій та почуттів тощо.

Таким чином, відслідковуємо у соціолінгвістичній компетенції такі компоненти:

- володіння основними нормами національного мовленнєвого етикету, прийнятними в країні, мову якої особистість вивчає та використовує;
- знання соціальних норм поведінки у різноманітних ситуаціях, засвоєння різних стилів,

що відповідають певним видам соціального спілкування;

- вміння обирати та використовувати адекватні мовні форми й засоби залежно від мети та ситуації спілкування, а також від соціальних статусів кожного з учасників процесу комунікації;

- уважність до особливостей невербальної поведінки.

Деталізуємо сказане. Значної уваги потребують етикетні формули спілкування, зокрема формули привітання, прощання, звертання, подяки; вирази ввічливого прохання, побажання, хвилювання; висловлення співпереживання, подяки, вітання, співчуття, невдоволення, жалоби тощо. Наголосимо, що мовленнєвий етикет відображає національну своєрідність формул, часто безеквівалентних, пов'язаних суто зі звичаями та ритуалами конкретного народу. Він є складовою частиною фонових знань мовців і потребує певних попередніх відомостей для правильної реалізації. Мовна форма вираження цих формул, їх поширеність, ситуації спілкування, у яких така модель поведінки є доречною або обов'язковою з погляду прийнятих у суспільстві норм, соціальні характеристики комунікантів, які можуть застосовувати певну модель, оцінні моменти, а також характер впливу на поведінку адресата, який мовець намагається здійснити, значно відрізняються. Важливо навчитися також визначенню стильової приналежності «клішевих» виразів, усвідомленню контекстів, у яких є доречним їх використання.

Взагалі підкреслимо, що мова визначає почуття належності до певної культурної групи. Мовна ідентичність може бути джерелом гордості або стигми в залежності від соціального статусу мови в суспільстві. Збереження мовної ідентичності, безперечно, важлива умова збереження культурної спадщини та самосвідомості спільноти. Сформованість соціолінгвістичної компетентності з урахуванням іншого лінгвосоціуму уможливорює краще розуміння менталітету, національного та бізнес-етикету, особливостей психології носіїв мови іншої країни тощо [8].

Важливим є також розуміння соціальної стратифікації мови, саме воно забезпечує регуляцію взаємин між представниками різних поколінь, статей, соціальних груп, національ-

ностей, регіонального походження, професійної належності, т. і.

З огляду на те, що комунікація не обмежується суто вербальним (словесним) каналом, а вокальний та візуальний канали передавання й сприйняття інформації є більш ефективними, варто приділяти їм належну увагу. Вокальні (проксемика, тон, гучність, швидкість, паузи) засоби часом суттєво відрізняються в різних національних і соціальних групах, невідомість щодо таких особливостей може призвести до виникнення комунікативного бар'єру.

Серед засобів невербальної комунікації виокремлюють також жести, міміку, інтонацію, паузи, позу, які підсилюють або замінюють слова чи репліки. Якщо спілкування відбувається між представниками різних націй та культур, то навіть незначний жест, що має одне значення для першого учасника діалогу, може нести зовсім інше забарвлення для іншого співбесідника чи навіть стати причиною зіпсованих взаємин.

Зауважимо також, що важливим поняттям, яке розглядають у контексті соціолінгвістики і неодмінно враховують у діловому професійному спілкуванні є гендерні стереотипи – стійкі уявлення про риси, якості, можливості й поведінку статей, тісно пов'язані з гендерними ролями, закріпленими через систему культурних норм функційними спеціалізаціями чоловіка і жінки в суспільстві. Стереотипи поведінки кожної статі закладені в багатьох етикетних ситуаціях.

Ми розглянули особливості соціолінгвістичної компетентності, але неодноразово дотично йшлося по спорідненість мови і культури. Відтак зосередимо увагу й на понятті «соціокультурна компетентність». Зазначений феномен розглядаємо як здатність мобілізувати знання, вміння та навички, надбані в процесі вивчення мови, зокрема й іноземної, для пошуку, обробки й використання соціокультурної інформації в конкретній ситуації для вирішення професійних проблем у процесі міжкультурного спілкування.

Соціокультурна компетенція містить лінгвокраєзнавчі, лінгвокраїнознавчі та лінгвополікультурні знання, уміння співвідносити мовні засоби з мовленнєвою ситуацією, організувати мовленнєве спілкування з урахуванням соціальних норм поведінки (як внутрішньокультур-

них, так і міжкультурних). Все назване утворює фонові знання комуніканта, тобто розуміння і вживання іншою мовою на лексично-понятійному рівні відомостей культурного, матеріально-історичного, географічного характеру, уявлення про побут, традиції, звичаї тощо.

Зважаючи на те, що національно-специфічні компоненти створюють проблеми при міжкультурній комунікації, окреслимо, які з них насамперед варто урахувати при підготовці до спілкування з представниками іншої культури:

- традиції, звичаї, обряди, які є сталими елементами культури;
- побутова культура, тісно пов'язана з традиціями;
- повсякденна поведінка (звички представників певної культури, зведені в норми поведінки), а також пов'язані з нею мімічний і пантомімічний коди;
- «національні картини світу», що відображають специфіку сприйняття навколишнього світу, національні особливості мислення представників тієї чи іншої культури.

Окремими науковцями в галузі вивчення іноземних мов лінгвосоціокультурна компетентність узагальнюється як особливий вид компетентності, що визначається як здатність і готовність індивіда здійснювати адекватну міжкультурну комунікацію. На нашу думку, очевидно, що компоненти соціолінгвістичної і соціокультурної компетентності як цілісної системи взаємозв'язані, між ними складно встановити чітку межу. З метою їх формування у процесі оволодіння іншомовним професійним мовленням необхідно створити такі умови навчання, які б відтворювали процес реального спілкування, слугували механізмом соціальної взаємодії та сприяли засвоєнню норм і моделей мовленнєвого спілкування, притаманних певному соціуму.

Мова відіграє важливу роль у формуванні культурного контексту суспільства. Вона не лише передає інформацію, але й відображає цінності, соціальні норми та стереотипи кожної групи чи спільноти. Водночас це двосторонній зв'язок і взаємовплив. Кожна мова відображає особливості культури, в якій вона розвивалася. Наприклад, існують мовні конструкції, які відбивають погляди на родинні відносини, соціальні ієрархії та інші аспекти культури. Мова впливає на спосіб, яким ми сприймаємо світ

навколо нас. Різні мови мають різні концепції кольору, часу, простору та інших абстрактних понять. Наприклад, в деяких мовах існують різні слова для вираження відтінків колірної гами, що впливає на спосіб їх сприйняття [9].

Отже, розвиток соціолінгвістичної та соціокультурної компетентності публічних службовців бачиться нами насамперед як процес, спрямований на випередження, для запобігання ймовірних ситуацій непорозуміння й міжкультурних конфліктів.

Загальну методологію наших наукових розвідок склали методи наукового пізнання, аналітичної обробки інформації й системного аналізу. Саме вони надали підстави для проєктування теоретичних основ у практичну площину.

Публічна служба потребує професіоналів, ефективних управлінців, які мислять стратегічно. Спрямованість особистості не лише на вивчення іноземної мови, а також на розвиток соціолінгвістичної та соціокультурної компетентностей відкриває шлях до самовдосконалення та розширює можливості професійного зросту. Це перспективний вектор розвитку спеціаліста й особистості, що є носієм культури своєї країни, та водночас прикладом вивчення й використання у своїй професійній сфері світових досягнень, толерантного ставлення до інших народів і культур, зразком здійснення конструктивного діалогу.

Шляхи розвитку соціолінгвістичної та соціокультурної компетентності публічних службовців різноманітні: від фахового навчання на спеціальності «Публічне управління та адміністрування» до систематичного підвищення кваліфікації в процесі професійної діяльності. Відтак, до прикладу, в освітньо-професійній програмі другого (магістерського) рівня вищої освіти – це впровадження відповідного курсу за вибором та введення модулів або принаймні окремих тем соціолінгвістичного та соціокультурного змісту у вивчення таких освітніх компонент, як: «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Мовна компетентність державних службовців і посадових осіб», «Основи публічного мовлення», «Комунікативний менеджмент». Безперечно, особливого значення набуває інтеграція названих ком-

петентностей в контекст вивчення іноземної мови. Мотивуючим фактором стає опора на ситуативність, моделювання різних ситуацій для подальшого їх використання у сферах професійного спілкування.

Разом із тим для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» вбачаємо дієвими такі форми роботи, як: проведення гостьових лекцій; навчальна практика у структурних підрозділах державної служби та органів місцевого самоврядування, які займаються питаннями міжнародної співпраці; організація співпраці з громадськими організаціями; залучення в цілому до громадської діяльності, проведення освітніх подій зазначеної тематики; організація стажувань, молодіжних обмінів та публічних творчих звітів за результатами участі; дослідження зазначеної тематики в роботі студентських наукових товариств; організація тематичних подій органами студентського самоврядування, в тому числі із залученням стейкхолдерів та випускників закладу вищої освіти; участь у міжнародній проєктній та грантовій діяльності тощо. Практичні форми роботи стануть темою нашої наступної публікації.

Важливо, щоб така діяльність відбувалась не лише епізодично, а набувала ознак системності, щоб використовувались сучасні, актуальні інформаційні, навчально-методичні, практичні матеріали.

Висновки. Комунікативна, зокрема соціолінгвістична й соціокультурна компетентність публічного управлінця виступає інтегральною якістю, що синтезує в собі загальну культуру та її специфічні прояви у професійній управлінській діяльності. Очікуваним результатом набуття компетентності має бути функційність мовця, усвідомлення й відображення у мовленнєвій практиці взаємозв'язку між мовою, культурою, явищами соціальної дійсності, налагодження конструктивної міжкультурної комунікації.

Відповідна підготовка публічних службовців, починаючи з фахової освіти, дозволить підвищити рівень професійності й надасть можливість реалізувати себе в якості професіонала зокрема й у галузі міжнародної співпраці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Європейська довідкова рамка ключових компетентностей для навчання впродовж життя (2018). URL: <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/53>.
2. Зарубінська І. Б. Формування соціальної компетентності студентів вищих навчальних закладів (теоретико-методичний аспект): монографія. К.: КНЕУ, 2010. 348 с.
3. Воробйова І. Комунікативні компетенції як складова фахової підготовки фахівця. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту*. 2016. С. 69–74.
4. Кодекс етичної поведінки посадової особи місцевого самоврядування Вінницької міської ради. URL: <http://surl.li/imtnvh>.
5. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>.
6. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. URL: <http://surl.li/aggxzb>.
7. Шестопалова С. Місце іншомовної комунікативної компетенції в професійній компетентності державного службовця. *Науковий вісник: Державне управління*. 2021. № 4. С. 129–146.
8. Ochs E. Cultural dimentions of language acquisition. In E. Ochs & B. Schieffelin (Eds.), *Acquiring conversational competence*. London: Routledge. 1983. pp. 185–191.
9. Blancero D., Borowski J., Dyer L. (1996). Key competencies for a transformed human resource organization: Results of a fi eld study. *Human resource management*. 1996. Vol. 35, 3. pp. 383–403.

REFERENCES:

1. Yevropeiska dovidkova ramka kliuchovykh kompetentnosti dlia navchannia vprodovzh zhyttia [European Reference Framework of Key Competences for Lifelong Learning]. Retrieved from: <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/53> [in Ukrainian].
2. Zarubinska, I. B. (2010). Formuvannia sotsialnoi kompetentnosti studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv (teoretyko-metodychnyi aspekt): monohrafiia [Formation of Social Competence of Students in Higher Educational Institutions (Theoretical and Methodological Aspect): Monograph]. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
3. Vorobyova, I. (2016). Komunikatyvni kompetensii yak skladova fakhovoi pidhotovky fakhivtsia [Communicative Competencies as a Component of Professional Training of a Specialist]. *Zbirnyk naukovykh prats Kamianets-Podilskoho derzhavnoho pedahohichnoho instytutu – Collection of Scientific Papers of Kamianets-Podilskyyi State Pedagogical Institute*, 69–74 [in Ukrainian].
4. Kodeks etychnoi povedinky posadovoi osoby mistsevoho samovriaduvannia Vinnytskoi miskoi rady [Code of Ethical Conduct for a Local Government Official of the Vinnytsia City Council]. Retrieved from: <http://surl.li/imtnvh> [in Ukrainian].
5. Metodychni rekomendatsii shchodo rozroblennia standartiv vyshchoi osvity [Methodological Recommendations for the Development of Higher Education Standards]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf> [in Ukrainian].
6. Standart vyshchoi osvity za spetsialnistiu 281 “Publichne upravlinnia ta administruvannia” dlia drugoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity [Higher Education Standard in Specialty 281 “Public Management and Administration” for the Second (Master’s) Level of Higher Education]. Retrieved from: <http://surl.li/aggxzb> [in Ukrainian].
7. Shestopalova, S. (2021). Mistse inshomovnoi komunikatyvnoi kompetensii v profesiinii kompetentnosti derzhavnoho sluzhbovtisia [The Place of Foreign Language Communicative Competence in the Professional Competence of a Civil Servant]. *Naukovyi visnyk: Derzhavne upravlinnia – Scientific Bulletin: Public Administration*, 4, 129–146 [in Ukrainian].
8. Ochs, E. (1983). Cultural dimensions of language acquisition. In E. Ochs & B. Schieffelin (Eds.), *Acquiring Conversational Competence*. London: Routledge. pp. 185–191 [in English].
9. Blancero, D., Borowski, J., & Dyer, L. (1996). Key competencies for a transformed human resource organization: Results of a field study. *Human Resource Management*, Vol. 35, 3. pp. 383–403 [in English].